

GİRİŞİMCİLİK

(EIS526)

Yazar:
Doç.Dr. Serkan BAYRAKTAR

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Bu ders içeriğinin basım, yayım ve satış hakları
Sakarya Üniversitesi'ne aittir.

"Uzaktan Öğretim" tekniğine uygun olarak hazırlanan bu ders içeriğinin
bütün hakları saklıdır.

İlgili kuruluştan izin almadan ders içeriğinin tümü ya da
bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt
veya başka şekillerde çoğaltılamaz,
basılamaz ve dağıtılamaz.

Copyright © 2008 by Sakarya University

All rights reserved
No part of this course content may be reproduced
or stored in a retrieval system, or transmitted
in any form or by any means mechanical, electronic,
photocopy, magnetic, tape or otherwise, without
permission in writing from the University.

Sürüm 1

Sakarya 2008

HERKES GİRİŞİMCİ OLABİLİR Mİ?

Bu Haftanın Hedefi:

Kullanılan semboller

Animasyon

Soru

Veritabanı
Bağlantılı Soru

Simülasyon

Püf Noktası

Girişimci Özellikleri

Girişimcilik kişisel yapı ile parasal olanakların ve kaynakların belirli bir çevre dahilinde birleştirilmesi anlamına gelmektedir. Her bir girişimci belirgin bir yapıya sahiptir ve bütün girişimciler kendilerine göre işlerine sahip çıkarlar ve yönetirler. Fakat işlerinde başarılı olabilmek için geliştirmek isteyebilecekleri birçok kişisel karakteristik de bulunmaktadır.

Çoğu kişi girişimci kişilik yapılarını sergileyebilme yeteneğine sahiptir. Ancak sadece girişimci tipi kişiler iş başarısına ulaşabilmek için bu karakteristiklerini fiilen kullanabilirler. Girişimciler iş fırsatlarını görüp değerlendirme, gerekli kaynakları derleyerek onlardan yararlanma ve başarıya ulaşmak için etkinlikte bulunabilme becerisine sahip kişilerdir.

Girişimcilerin temel veya diğer fonksiyonları ile ilgili rollerini etkin bir biçimde yerine getirebilmeleri için, toplumda belli bir değerler sistemi hakim olmalı ya da bu karşıt değerler sistemi (geleneksel değerler) çok zayıf kalmalıdır. **Ne var ki**, Türkiye ve benzer ülkelerde, girişimci değerlerine karşıt mevcut (geleneksel) değer sisteminin güçlü konumu, günümüzde de devam etmektedir.

Gelenekçi bir yapı içinde yetişmiş eğitim düzeyi düşük bir girişimcinin, geleneksel değer kalıplarına uygun davranışlar göstermesi olağandır. Aslında bu durum, kalkınma çabası içindeki tüm ülkelerin başta gelen sorunudur. Bu sorunun çözümü ise, kalkınmanın teknik boyutunun yanı sıra sosyal boyutuna da gerekli önemin verilmesi ile mümkün olacaktır.

Girişimcilik Öğrenilebilir mi?

Girişimci pazardaki fırsatları belirleyen, fırsatları veya ihtiyaçları iş fikrine dönüştüren, üretim faktörlerini uyumlu bir şekilde bir araya getiren, kar amacı güden ve girişimlerinin sonucu doğabilecek tüm risklere katlanan ve tüm faaliyetleri sürdürürken, üründe, yönetimde, teknolojiye, pazarlamada sürekli yeniyeye doğru değişme çabası gösteren kişidir. Girişimci işletme kurarken, öncelikle bir iş fikrine sahiptir. Bunun yanı sıra başarılı olmak için yeteneklerini, bilgilerini, deneyimini, her tür sermayeyi, varsa ünvanını, zamanını, enerjisini, mevcut ilişkilerini ortaya koyarak çalışmalarını sürdürür. Girişimcilerin üstlendiği görevler vardır. Bu görevlerin gerçekleştirilmesi bazı özellik ve beceriler gerektirir.

Bir girişimcinin görevlerini şu şekilde ifade etmek mümkündür:

İşletmenin Sahipliğini Yapmak: Günümüzde modern piyasa ekonomileri işletme sahipliği ile yöneticilik arasında ayırım yapmaktadır. İşletme sahibi, bir işe yatırım yapar ve şirketin hisselerine sahip olur. Girişimci işini kurup yönettiği zaman yatırımcı ve yönetici şeklindeki iki rolü birlikte üstlenmiş olur (Arkan, 2002: 51).

Yeni Örgütler Kurmak: Girişimciler üretim faktörlerini bir araya getirip onlara hukuki bir kimlik kazandırır. Bazı girişimciler halihazırda kurulmuş bulunan bir işletmeyi satın alıp işi daha da genişletirken bazı girişimciler, mevcut bir işletmeyi daha fazla geliştirecek

faaliyetlerde bulunurlar. Yeni bir örgüt oluşturma son türü ise mevcut işletmeyi başka bir işletmeyle birleştirmektir (a.g.e., s: 52).

Pazara Yenilik Getirmek: Yenilik, girişimcilik sürecinin en önemli bölümüdür. Yenilik yapmayan girişimcilerin pazarda başarılı olmaları pek mümkün değildir. Ancak unutulmamalıdır ki yenilik sadece yeni bir ürün veya teknoloji geliştirmek değildir. Yenilik kavramı içerisinde değer yaratabilecek her şey yeni sayılır. Yenilik bir ürün veya hizmette olabileceği gibi, mal ve hizmetin sunumunda ortaya konan yeni bir yolda olabilir. Örneğin kullanıcı için daha ucuz ya da daha kullanışlı bir sunum şekli yenilik sayılabilir. Müşteriyi bir ürün konusunda bilgilendirmek ya da tanıtımını yapmakta izlenecek yol bir yenilik kapsamı içerisinde düşünülebilir (a.g.e., s: 52).

Pazardaki Fırsatları Belirlemek: Mevcut pazarda pek çok Pazar vardır. Bu tür fırsatlar her zaman kolaylıkla anlaşılmayabilir. Yeni fırsatların belirlenmesi girişimcinin temel görevleri arasındadır. İşletmeler yeni fırsatlar bulmak konusunda, az ya da çok aktif olmalıdır. Bunun için uzman yöneticiler bulabilecekleri gibi, organizasyon içerisinde herkesi, yeni fırsatlar aramak konusunda teşvik etmekte mümkündür (a.g.e., s: 52).

Uzmanlık: Girişimciler işlerini yaparken yenilikler yapmak ya da yeni fırsatlar bulmak konusunda uzmanlıklarını kullanmalıdırlar. Özellikle de bilginin sınırlı olduğu durumda, kıt kaynakların nasıl kullanılacağını dikkatle belirlemelidirler (a.g.e., s: 52).

Liderlik Yapma: Girişimcinin yerine getirmek durumunda olduğu görevlerden bir diğeri ise liderliktir. Liderlik aynı zamanda, yönetsel başarının da en önemli unsurlarından birisidir. İnsanları aynı amaca doğru yönlendirmek, amaç başarımı konusunda motive etmek ve desteklemek yöneticinin görevidir. Bu nedenle girişimci liderlik davranışları sergilemelidir. Liderlik girişimsel başarı için önemli bir faktördür ve birebir girişimciye özgü olmayan, genel bir yönetim becerisidir. Girişimcilik, yöneticilere, liderlik becerilerini geliştirme ve ifade etme fırsatı sunan bir süreçtir (a.g.e., s: 53).

Yukarıda özetlenen bu görevlerin başarılmaları için girişimcide olması gereken çeşitli özellikler ve beceri türlerinden söz edilmişti. Bu özelliklerden bazılarını şu şekilde hatırlamak mümkündür:

1. Orta düzeyde risk almayı tercih etme,
2. Başarma konusunda kendi yeteneklerine güvenme,
3. Geribildirim isteği,
4. Yüksek düzeyde enerji,
5. Geleceğe dönük olma,
6. Örgütlenme yeteneği,
7. Başarıya paradan daha çok değer verme.

Bu özellik ve becerilere ek olarak mücadelecilik, azim, yaratıcılık ve fırsatları sezebilme yeteneği, planlı çalışma ve araştırma yeteneği gibi daha pek çok özellik ve yetenekten söz edilebilir. Buraya kadar yapılan bu genel hatırlatmanın ardından şu soruyu sormak mümkündür: **Girişimcilik bir kişilik özelliği midir yoksa öğrenilebilen bir süreç midir?**

Her şeyden önce başarılı bir girişimci olabilmek için doğru bir zamanlama, yeterli maddi imkanlar ve yeterli bir iş tecrübesi gerekir. Bunun yanı sıra, buraya kadar açıklanmaya çalışılan bazı özellik ve becerilerin de varlığı önemlidir. Ancak kabul edilmesi gereken bir gerçek, sadece doğuştan gelen bazı özelliklerle başarılı bir girişimci olunmayacağıdır.

Eğitim her alanda olduğu gibi, girişimcilikte de sihirli bir anahtardır. Kişiler aldıkları eğitimlerle iyi bir girişimci olma konusunda bilgi ve becerilerini artıracak ve o ana kadar fark etmemiş oldukları konulara duyarlılık kazanacaklardır. İnsanoğlu pek çok şeyi eğitim yolu ile öğrenir. Bazı tutumlar, önyargılar, davranışlar yaşamın ilk yıllarında özellikle aile içerisinde ve daha sonraki yıllarda ise okullarda ve yaşam boyunca toplum içerisinde öğrenilir.

Söz konusu olan girişimcilik ise kısmen kişilik özellikleri, kısmen de eğitim yolu ile elde edilen bir süreçtir. Kişiler sahip oldukları özelliklere okullardan, eğitim programlarından ve üniversitelerden edindikleri bilgileri ekleyince, başarılı bir girişimci olma şanslarını arttırırlar. Biçimsel (formal) bir eğitim ile verilmeye çalışılan yaratıcı, eleştirel ve analitik düşünme yeteneklerinin geliştirilmesi ve girişimciliğin özendirilmesidir.

Bu eğitim programları sayesinde;

1. İş fırsatlarını görmeyi öğrenmek,
2. İş fırsatlarını değerlendirmeyi öğrenmek,
3. Planlama,örgütlenme, yürütme, eşgüdüm ve kontrol şeklinde ifade edilebilecek olan yönetsel ilkeleri öğrenmek,
4. Ülkedeki hukuki mevzuat konusunda bilgi sahibi olmak,
5. Yönetim, finansman, üretim, pazarlama, insan kaynakları yönetimi ve halkla ilişkiler şeklinde sıralanabilecek olan işletme fonksiyonlarını analiz etmek,
6. Kredi bulunabilecek kuruluşları öğrenmek mümkün olacaktır (a.g.e., s: 54).

Üniversitelerde verilen derslerin yanı sıra, girişimcilik eğitimi konusunda yurtiçi ve yurtdışı eğitimler sunan çeşitli ulusal ve uluslar arası kamusal ve özel eğitim kuruluşları mevcuttur. Örneğin, Türkiye’ de KOSGEB bünyesinde 20 Mayıs 1998 tarihinde kurulan Girişimciliği Geliştirme Enstitüsü, çok sayıda işlevinin yanı sıra, girişimci adaylarının eğitimi ile ilgilenen bir enstitüdür.

Alınacak eğitimler ile girişimci adaylarına öğretilebilecek yetenekleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. Kararlılık
2. Başarma arzusu
3. Hedeflere ve fırsatlara odaklanma
4. İlk adımı atabilme ve sorumluluk bilinci
5. Problem çözmede ısrarcılık
6. Geri besleme
7. İç kontrol odaklılık
8. Stres ve belirsizlik karşısında toleranslı olmak
9. Makul derecede risk almak
10. Doğruluk ve güvenilirlik
11. Başarısızlıktan ders almak
12. Ekip çalışması yapabilmek

Bununla birlikte aşağıdaki özellikler, girişimcide bulunması gereken ancak öğretilemeyen özellik ve becerilerdir:

1. Sağlıklı olmak
2. Enerjik olmak
3. Yüksek zeka
4. Kavrama yeteneği
5. Yaratıcılık yeteneği (a.g.e., s: 55).

Sonuç olarak girişimcilik doğuştan bazı özellik ve beceriler gerektirir. Alınan eğitimler ise, girişimcilik becerilerini geliştirip pekiştirir. Girişimcilik sürecinde öğrenilebilecek bazı modeller, yaklaşımlar ve yöntemler vardır. Eğitim kuruluşları teorik ve uygulamalı yaklaşımlarla girişimciliği öğretebilirler.

Girişimcilik Eğitimiyle İlgili Olarak Yapılanlar

Girişimciliğin teşvik edilmesi, küçük ve orta ölçekli işletmelere hizmet veren kuruluş ve enstitüler tarafından örgün eğitim sonrası verilen eğitimlerle girişimcilik bilinci oluşturularak sağlanmaktadır. Az gelişmiş bölgelerde, henüz mezun olmamış kişileri girişimcilik konusunda eğitmek ve iş projelerini bu üretim sürecinde oluşturmak amacıyla bazı öncü projeler uygulanmaktadır. Bu konuda “girişimci öğrenciler” projesi iyi bir örnektir. Bu proje, GAP bölgesinde GAP-GİDEM, ülke çapında da KOSGEB tarafından gerçekleştirilmektedir. Projenin amacı: genç üniversite mezunlarını, iş arayan yeni mezunlar olmak yerine girişimciliğe (işverenliğe) özendirmektir.

Türkiye’ de üniversitelerde girişimcilik derslerinin verilmesine son dönemlerde başlanmıştır. Yüksek Öğrenim Kurumu’ na sunulan yüksek lisans ve doktora tezleri arasında 40’ a yakın girişimcilik konulu çalışma vardır. Bunun yanında girişimcilik, araştırma merkezlerinin konusu da olmaya başlanmıştır. **Örneğin**, Anadolu Üniversitesi’ nde 2002 yılında “Girişimcilik Eğitim ve Araştırma Merkezi” kurulmuştur.

Üniversiteler dışında ise iki vakfın başarılı girişimleri sonucunda girişimcilik eğitimi verilmektedir. Bunlardan biri **TEGEV** (Teknolojik Eğitimi Geliştirme Vakfı), diğeri ise Genç Başarı Eğitim Vakfı’ dır. Kar amacı gütmeyen bu sivil toplum girişimlerinin katkısı ile eğitimde önemli değişiklikler yapılmaktadır.

Türkiye’ de girişimci eğitimiyle ilgili çalışan bir başka kuruluş 1998 yılında KOSGEB tarafından kurulan Girişimcilik Enstitüsü’ dür. Bu enstitü direkt olarak girişimcilere iş planı yazılması konusunda eğitimler vermektedir.

Türk Yüksek Öğrenim Sisteminde Girişimcilik

Girişimcilik ülkemizde ekonomik gelişmenin ve yeni iş yaratmanın motoru olarak görülmektedir. Türkiye’ de 1980’ lerden sonra yaşanan ekonomik değişimler sonucunda serbest piyasa ekonomisine geçilmiş, bu bağlamda devletin ekonomi içindeki rolü küçülerek özel sektörün ağırlığı artmış, küçük ve orta boyutlu işletmelerde giderek daha fazla önem kazanmış ve çeşitli teşviklerle güçlendirilmeye çalışılmıştır.

Girişimcilik kavramı günümüzde bu kadar önem kazanırken, girişimcilik eğitiminin de aynı derecede hız kazandığını söylemek çok mümkün değildir. Buna karşılık aynı hızla olmasa da son dönemlerde Türkiye’ de üniversitelerde girişimcilik derslerinin verilmesine başlanmıştır.

Türkiye’ deki 69 üniversitenin web siteleri üzerinden İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri’ nin, İşletme Bölümü ders programları incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda 20 üniversitede “girişimcilik” ile ilgili ders bulunmuştur. 20 üniversitenin 4’ ü özel, 16’ sı devlet üniversitesidir. Bu üniversitelerin 17’ sinin ders içeriğine ulaşılmıştır ve hepsinde bulunan girişimcilikle ilgili derslerin seçmeli ders olduğu görülmüştür.

Girişimci bireyin özellikleri incelenirken girişimciliğin, insanın kişiliği ve okulda verilen eğitimle de ilişkin olduğu üzerinde durulmuştur. Girişimcilik belli kişilik özellikleri gerektirir. Bu tür özellikleri geliştirici ve destekleyici bir eğitim sisteminin kişideki yaratıcılık potansiyelini de geliştireceği kuşkusuzdur. Bu noktada eğitimin içeriği ve yöntemi de çok önemlidir.

Üniversiteler verdikleri bu girişimcilik eğitimleriyle girişimcilik kültürüne, girişimcilerin bilinçlendirilmelerine, gelişmelerine ve girişimciliğin özendirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Tartışma Soruları

1. Girişimciliğin eğitim boyutu denildiğinde ne anlaşılabilir?
2. Herkes girişimci olabilir mi? Bu konuda en alt düzey gerekli şartlar nelerdir?